

شناخت شبهه و پاسخگویی به آن موضوعی

اصالی، تخصصی و فراگیر

اشاره

با هدف تجلیل از فعالان عرصه پاسخگویی به شبهات، اولین جشنواره «پاسخ برتر» به همت مرکز مطالعات و پاسخگویی به شبهات (حوزه‌های علمیه) با حضور برگزیدگان، اساتید و مدیران حوزه، پژوهشگران و هنرمندان حوزوی در تیرماه ۱۴۰۱ در شهر مقدس قم برگزار گردید؛ به همین مناسبت در مراسم اختتامیه پیام مرجع عالیقدر حضرت آیت‌الله‌العظمی جعفر سبحانی (مدظله‌العالی) قرائت گردید که متن آن ارائه می‌گردد:

بسم الله الرحمن الرحيم

قال الله تبارک وتعالی: «وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ» (صف: ۷-۸).

تولید و انتشار شبهات همواره یکی از ابزارهای فکری و تبلیغی کافران معاند و ستمکاران علیه جبهه حق و حقیقت بوده است. اگر سرلوحه اهداف حرکت پیامبران و مصلحان الهی تعلیم کتاب، تبیین حقایق و هدایت انسان‌ها به سوی اخلاق متعالی و سعادت ابدی بوده، شبهه و شبهه‌افکنی درست در مقابل آن اهداف، جز گمراهی، پوشاندن حقایق و وارونه

کردن ارزش‌های اصیل فطری و الهی انسان‌ها، هدف و غرضی ندارد. قرآن‌کریم این رویارویی همیشگی را به صورت‌های مختلف به تصویر کشیده است. پرداختن پرتکرار قرآن به موضع‌گیری‌های فکری و رفتاری «ملاً» یا همان گروه‌های مستکبر و مخالف، در برابر انبیای الهی، نشانگر اهمیت توجه به این جریان در تاریخ بشر است.

هرچند شبهه و شبهه‌افکنی پدیده تازه‌ای نیست و شبهات، همواره به دو شکل «نمایاندن باطل با لباس حق» و «پوشاندن حق در لباس باطل»، پدیدار شده و عمری به درازای تاریخ بشر دارد؛ اما امروزه شگردهای رسانه‌ای و ابزارهای پیشرفته‌ای که در اختیار دشمنان قرار گرفته، شدت، عمق و گستردگی تولید و انتشار شبهات را افزون کرده و تقریباً هیچ فردی، اعم از زن و مرد و پیر و جوان و کودک از تیررس شبهات در امان نیست! اگر تا یک قرن قبل، شبهات، همواره تنها در میان طیف محدودی از عالمان و دانشوران مطرح می‌شد و اندکی از مردم کوچه و بازار در معرض تیرهای زهرآلود شبهات قرار می‌گرفتند، اکنون به سبب وجود فضای مجازی، شبهات، به اعماق ذهن و زندگی همه انسان‌ها نفوذ کرده است.

امروزه وظیفه عالمان و مبلغان دینی نسبت به گذشته بسیار سنگین‌تر و دشوارتر شده و شناخت شبهه و پاسخگویی به آن از امری فرعی و حاشیه‌ای به موضوعی اصلی، تخصصی و فراگیر دگرگون شده است. در این زمان، دشمن با تمام توان و در همه عرصه‌های فکری و رفتاری به رویارویی با دین خدا آمده و به دنبال بسط سیطره نامشروع خود بر همه ساحت‌های شناختی و عاطفی انسان‌ها و تغییر دادن رفتارهای آنان در جهت اهداف و اغراض پلید و شیطانی خود است.

امام صادق علیه السلام فرموده‌اند «الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ الْوَاوِسُّ»؛ (اصول کافی، ج ۱، ص ۲۶) این سخن امام علیه السلام بر این نکته تأکید دارد که عالم دینی باید فرزند زمانه خود باشد و کسی که با اوضاع و احوال زمان خویش آشنا باشد، هرگز مورد هجوم شبهات قرار نگرفته و غافلگیر نمی‌شود. نخستین گام برای مواجهه مؤثر و مقابله کارساز با شبهات دینی، شناخت مقتضیات زمان است. رصد و شناسایی موضوعات و مسائل واقعی مردم، شناخت ابزارها و شیوه‌های نشر شبهه و مهم‌تر از همه، شناخت زبان نسل امروز، عناصر کلیدی مقتضیات

زمانه است.

شناخت شبهه و پاسخگویی به شبهات، مهارت و تخصصی فراتر از فراگیری علوم مرسوم حوزه‌ها است. طلاب جوان و مستعد می‌بایست پس از فراگیری علوم دینی و یا هم‌زمان با آن، با انواع تخصص‌ها و مهارت‌های شناخت شبهه و پاسخگویی آشنا شده و خود را در این عرصه ورزیده و آماده سازند.

بنابراین وظیفه کنونی حوزه‌های علمیه و علمای والامقام و پژوهندگان علوم دین، توجه و اهتمام جدی به مقوله شبهات و پاسخگویی به آن است. استفاده از زبان هنر و دستاوردهای علمی بشر در حوزه‌های روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و ارتباطات فرهنگی در امر پاسخگویی به شبهات ضرورتی انکارناپذیر است.

اگر شبهه‌پژوهی و پاسخگویی به شبهات فعالیت مهم و اصلی امروز حوزه‌ها است، فراهم نمودن زمینه‌های مادی و معنوی انجام این وظیفه بزرگ هم لازم و ضروری است. زعمای دلسوز و آگاه حوزه علمیه و مدیران دغدغه‌مندی که مسئولیت هدایت و اداره شئون دینی را به عهده دارند، باید در تقویت نیروی‌های علمی و فراهم ساختن ابزارها و وسایل موردنیاز پاسخگویی به شبهات اهتمام ویژه داشته باشند.

بی‌شک تکریم و پاسداشت زحمات کسانی که در عرصه شبهه‌پژوهی و پاسخگویی و مقابله با شبهات دینی فعالیت دارند، یکی از عناصر تقویت‌کننده جبهه حق در برابر جبهه باطل است. این‌جانب ضمن تقدیر از تلاش‌های موفق و مؤثر حوزه علمیه در هم‌افزایی و اهتمام ویژه به امر رصد و پاسخگویی به شبهات دینی در همه سطوح، جشنواره «پاسخ برتر» را که به همت مرکز مطالعات و پاسخگویی به شبهات - حوزه‌های علمیه در حال برگزاری است، حرکت مبارک و ارزشمندی در همین راستا می‌دانم. امیدواریم که این حرکت، موجبات دلگرمی، امید و تقویت انگیزه‌های معنوی تلاشگران عرصه شبهه‌شناسی و پاسخگویی به شبهات دینی را فراهم کند. از خداوند متعال برای همه شما آرزوی سلامتی و توفیق روزافزون و استواری در مسیر دین و انجام وظائف دینی را خواهانم.

«والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته»

